

Drepturile mele pe parcursul cercetării penale

A. Dacă sunt cetățean străin, acest lucru are vreo incidență asupra cercetării penale?

Dacă, în calitate de suspect, declarați că nu vorbiți limba în care se desfășoară procedura, aveți dreptul la un interpret și un traducător.

B. Care sunt etapele cercetării penale?

(i) Etapa strângerii probelor/competențele anchetatorilor

Procedura penală începe cu faza preliminară, care constă în special în primirea plângerilor sau a altor declarații, care sunt ulterior examinate înainte de a se lua o decizie cu privire la desfășurarea în continuare a procedurii.

Dacă trebuie să depuneți mărturie în calitate de persoană care, pe baza anumitor constatări, se presupune că ar fi comis o infracțiune, aveți dreptul de a păstra tăcerea și aveți dreptul la asistență judiciară.

Dacă există motive pentru inițierea urmăririi penale, procedura penală trece în faza premergătoare judecătii. În funcție de gravitatea infracțiunii, procedurile premergătoare judecătii se pot desfășura sub forma unei cercetări, a unei cercetări accelerate sau a așa-numitei cercetări „super-rapide”.

Ulterior, vi se pot aduce învinuiri. Acestea trebuie să vă fie aduse la cunoștință fără întârziere, iar dumneavoastră, în calitate de suspect, puteți să depuneți o contestație împotriva învinuirilor care vi se aduc în termen de trei zile lucrătoare.

Atunci când vi se aduc învinuiri, dumneavoastră, în calitate de suspect, aveți anumite drepturi, inclusiv dreptul de a da o declarație cu privire la toate faptele de care sunteți învinuit(ă) și cu privire la probele aferente, dar aveți și dreptul de a păstra tăcerea. Puteți să expuneți fapte, să propuneți, să prezentați și să obțineți probe în apărarea dumneavoastră și să introduceți acțiuni, cereri și căi de atac.

Aveți dreptul de vă alege un avocat și de a vă consulta cu acesta, inclusiv pe parcursul etapelor procedurale desfășurate de autoritățile de asigurare a respectării legii sau de o instanță. Cu toate acestea, atunci când sunteți interogată(ă), nu puteți consulta un avocat cu privire la răspunsurile pe care să le dați la întrebările care vă sunt adresate. Puteți solicita ca avocatul dumneavoastră să fie prezent în timpul interogatoriului și să participe și la alte etape procedurale din cadrul procedurii premergătoare judecătii.

Vă puteți exercita drepturile personal sau prin intermediul avocatului dumneavoastră.

Dacă nu vă puteți permite un avocat, aveți dreptul la apărare gratuită sau la apărare la un tarif redus. Cu toate acestea, trebuie să demonstrați că aveți dreptul la o apărare gratuită sau la apărare la un tarif redus.

Autoritățile de asigurare a respectării legii și instanța trebuie să vă informeze întotdeauna cu privire la drepturile dumneavoastră, inclusiv cu privire la semnificația recunoașterii vinovăției, și să se asigure că vă puteți exercita pe deplin drepturile.

(ii) Reținerea

Reținerea este o etapă procedurală care implică o limitare pentru o perioadă scurtă a libertății unei persoane învinuite de săvârșirea unei infracțiuni.

În calitate de suspect, puteți fi reținut(ă) pe parcursul desfășurării procedurii penale în cazul în care vi se aplică unul dintre motivele arestării preventive și, ca urmare a urgenței cauzei, decizia privind arestarea preventivă nu poate fi luată în prealabil. Veți fi reținut(ă) de un funcționar al poliției, care trebuie să vă aducă la cunoștință, fără întârziere, motivele reținerii și să vă interogheze.

Dacă după reținere urmează să fiți plasat(ă) în arest preventiv, cererea de arestare trebuie depusă de procuror în termen de 48 de ore (sau de 96 de ore în cazul unei infracțiuni de terorism). Ulterior, instanța trebuie să se pronunțe în termen de 48 de ore sau de 72 de ore în cazul unor infracțiuni deosebit de grave.

(iii) Interogatoriul

Pe parcursul interogatoriului, nu puteți fi obligat(ă) în mod ilegal să recunoașteți învinuirea care vi se aduce.

În calitate de suspect, trebuie să vi se aducă la cunoștință, înainte de interogatoriu, dreptul de a face declarații sau de a păstra tăcerea. Trebuie să vi se aducă la cunoștință faptul că nicio persoană nu vă poate obliga să recunoașteți învinuirea care vi se aduce. De asemenea, trebuie să vi se aducă la cunoștință faptul că puteți alege un avocat sau că puteți solicita un avocat din oficiu care să fie prezent pe parcursul interogatoriului.

Trebuie să vi se permită să dați un răspuns detaliat la învinuirile care vi se aduc și să prezentați dovezi pentru susținerea declarațiilor dumneavoastră.

Este posibil să vi se adreseze întrebări pentru a completa declarația dumneavoastră sau pentru a clarifica unele omisiuni, ambiguități și neconcordanțe. Întrebările trebuie adresate cu atenție și într-un mod clar. Nu trebuie să vi se adreseze întrebări cu răspuns sugerat, întrebări înșelătoare sau întrebări care conțin fapte care urmează să fie stabilite pe baza declarației dumneavoastră. Întrebările nu trebuie să aducă atingere în mod nejustificat vieții dumneavoastră private, cu excepția cazului în care trebuie stabilită motivația faptei săvârșite.

(iv) Arestul preventiv

Puteți fi plasat(ă) în arest preventiv numai dacă ați fost pus(ă) sub acuzare și constatările de fapt sugerează că infracțiunea de care sunteți învinuit(ă) a fost într-adevăr săvârșită de dumneavoastră și vi se aplică unul dintre motivele arestării preventive. Aceste motive includ riscul de a se sustrage de la urmărirea penală sau de a fugi, riscul că veți încerca să influențați martorii sau complicii etc. sau că ați putea să vă continuați activitatea infracțională.

Trebuie să fiți interogat(ă) înainte de luarea deciziei de a vă plasa în arest preventiv. Puteți depune o plângere împotriva deciziei de arestare, iar o instanță superioară se va pronunța în acest caz.

Aveți dreptul de a solicita să fiți pus în libertate. Puteți depune o nouă cerere de punere în libertate în termen de 30 de zile de la pronunțarea unei hotărâri definitive cu privire la arestare.

Pe parcursul procedurilor premergătoare judecății, puteți fi plasat(ă) în arest preventiv pentru maximum 7 luni [dacă sunteți urmărit(ă) penal pentru un delict], 19 luni [dacă sunteți urmărit(ă) penal pentru o infracțiune] sau 25 de luni [dacă sunteți urmărit(ă) penal pentru o infracțiune deosebit de gravă].

C. Care sunt drepturile mele pe parcursul cercetării penale?

(i) Am dreptul la un interpret și la traducerea documentelor?

Aveți dreptul la un interpret dacă nu vorbiți limba în care se desfășoară procedura. Pe parcursul desfășurării procedurii penale aveți dreptul de a utiliza o limbă pe care o înțelegeți. Dacă este necesară traducerea anumitor documente, procese-verbale sau hotărâri importante, în procedură va fi implicat și un traducător.

(ii) Am dreptul de a fi informat(ă) și de a consulta dosarul cauzei?

După finalizarea cercetării sau a cercetării accelerate, dumneavoastră și avocatul dumneavoastră aveți dreptul să studiați întregul dosar. Ulterior, puteți depune o cerere de continuare a cercetării.

În timpul procedurilor premergătoare judecării și în timpul procesului, dumneavoastră și avocatul dumneavoastră aveți dreptul de a consulta dosarul, de a obține extrase, de a lua notițe și de a face copii.

(iii) Am dreptul la un avocat și dreptul de a informa un terț despre situația mea?

Dacă sunteți reținut(ă) sau arestat(ă), aveți dreptul de a comunica telefonic timp de maximum 20 de minute cu o persoană aleasă de dumneavoastră.

Aveți dreptul de a alege un avocat și de a-l consulta pe parcursul etapelor procedurii penale. Cu toate acestea, nu puteți consulta avocatul pentru a vă sugera cum să răspundeți la o întrebare care vă este adresată. Aveți dreptul de a solicita ca avocatul dumneavoastră să fie prezent în timpul interogatoriului și pe parcursul celorlalte etape procedurale.

Dacă sunteți plasat(ă) în arest preventiv sau dacă vă aflați în executarea pedepsei, aveți dreptul de a comunica cu avocatul fără a fi necesară prezența fizică a altor persoane.

(iv) Am dreptul la asistență judiciară?

Puteți angaja un avocat pe propria cheltuială. În anumite cazuri, aveți dreptul la un avocat din oficiu.

(v) Informații importante

(a) Prezumția de nevinovăție

O persoană împotriva căreia se desfășoară o procedură penală este considerată nevinovată până la condamnarea sa prin hotărâre definitivă de către o instanță judecătorească.

(b) Dreptul de a păstra tăcerea și de a nu contribui la propria incriminare

Pe lângă dreptul de a face declarații pe parcursul procedurii, aveți și dreptul de a păstra tăcerea. Nicio persoană nu vă poate obliga să faceți declarații sau să recunoașteți învinuirea care vi se aduce.

(c) Sarcina probei

Autoritățile de asigurare a respectării legii au datoria de a strânge probe. Pe de altă parte, dumneavoastră, în calitate de suspect, aveți dreptul, dar nu obligația, de a strânge probe.

Autoritățile de asigurare a respectării legii trebuie să clarifice atât circumstanțele împotriva dumneavoastră, cât și pe cele în favoarea dumneavoastră.

(vi) Care sunt garanțiile speciale pentru copii?

Urmărirea penală nu poate să înceapă sau nu poate să continue și trebuie încetată în cazul în care suspectul este o persoană care nu răspunde penal pentru că este minor.

Un reprezentant legal al unui minor poate face demersuri în numele acestuia, cum ar fi alegerea unui avocat și introducerea de acțiuni, cereri și căi de atac. Reprezentantul legal are dreptul să fie prezent pe parcursul tuturor etapelor procedurale la care suspectul este parte.

Un minor trebuie să aibă un avocat din momentul în care este pus sub acuzare; dacă minorul nu poate alege personal un avocat, va fi numit un avocat din oficiu.

În cazul unui minor care are vârsta sub 15 ani în momentul săvârșirii faptei, trebuie examinată întotdeauna capacitatea sa de a recunoaște ilegalitatea faptei și de a-și controla comportamentul. Dacă nu sunt îndeplinite condițiile de mai sus, minorul nu răspunde penal.

Chiar dacă există temeiuri legale, împotriva unui minor poate fi dispusă o măsură privativă de libertate numai dacă scopul privării sale de libertate nu poate fi atins prin alte mijloace.

Instanța competentă poate transfera cauza către o instanță cu competență teritorială asupra locului unde își are reședința minorul sau către o altă instanță în care procedurile își vor atinge cel mai bine scopul.

(vii) Care sunt garanțiile specifice pentru suspectii vulnerabili?

În cadrul procedurilor penale, sunt considerate persoane vulnerabile persoanele care nu sunt capabile să înțeleagă procedurile penale din cauza vârstei lor, a stării lor psihice sau fizice și nu pot participa efectiv la respectivele proceduri.

Aceste persoane nu pot fi discriminate în niciun fel în ceea ce privește exercitarea drepturilor lor procedurale.

Persoanele cu handicap mintal sau fizic/senzorial sever trebuie considerate vulnerabile.

Persoanele vulnerabile și reprezentanții legali ai acestora (cum ar fi tutorele lor desemnat de instanță) sau adulții competenți (precum rudele) trebuie să fie informați cu privire la toate drepturile procedurale speciale.

Interogatoriile poliției trebuie înregistrate pe suport video și audio.

Privarea de libertate a persoanelor vulnerabile înainte de condamnare trebuie utilizată doar ca ultimă soluție. Aceasta ar trebui să fie proporțională și să se desfășoare în condiții adecvate nevoilor lor speciale.

Pe parcursul întregii proceduri penale, dreptul la viață privată, integritatea personală și datele cu caracter personal ale acestor persoane trebuie protejate.

D. Care sunt termenele legale în timpul cercetării penale?

Aveți dreptul la judecarea cauzei dumneavoastră într-un termen rezonabil.

Cercetarea penală ar trebui finalizată în termen de două, patru sau șase luni în cazul unui delict, al unei infracțiuni sau, respectiv, al unei infracțiuni deosebit de grave. Cu toate acestea, respectarea acestor termene nu este obligatorie din punct de vedere juridic.

Puteți depune o plângere la procuror solicitând reexaminarea comportamentului poliției și eliminarea întârzierilor în cadrul cercetării penale. Procurorul trebuie să vă informeze cu privire la rezultatele acestei reexaminări.

E. Care sunt procedurile premergătoare judecării, inclusiv alternativele la arestul preventiv și posibilitățile de transfer al cauzei în statul de origine (ordinul european de supraveghere judiciară)?

Procedurile premergătoare judecării fac parte din procedura penală și durează din momentul începerii urmăririi penale până în momentul sesizării instanței prin rechizitoriu, al propunerii unui acord de recunoaștere a vinovăției sau al pronunțării unei hotărâri definitive de către o autoritate de asigurare a respectării legii cu privire la fondul cauzei.

Procedurile premergătoare judecării implică, în principal, strângerea și asigurarea probelor și pregătirea elementelor de la dosar care servesc drept bază pentru luarea deciziilor ulterioare.

Urmărirea penală începe fie cu emiterea unei ordonanțe de începere a urmăririi penale, fie cu executarea unei măsuri coercitive, a unei măsuri nerecurente sau peremptorii.

Alternativele la arestul preventiv includ o garanție, o promisiune sau supravegherea. Aceste alternative sunt

posibile doar în cazul în care se impune o măsură privativă de libertate ca urmare a riscului de a fugi și al arestului preventiv. Instanța poate recurge la aceste alternative dacă o asociație de cetățeni sau o persoană de încredere garantează pentru comportamentul dumneavoastră sau dacă faceți o promisiune scrisă că nu veți mai comite alte infracțiuni sau dacă scopul măsurii privative de libertate poate fi atins prin supravegherea de către un ofițer de probațiune.

O instanță poate accepta, de asemenea, o garanție financiară (cauțiune) ca alternativă la măsura privativă de libertate impusă de riscul de a fugi sau la arestul preventiv. Dacă încălcați regulile, garanția financiară va fi confiscată de stat și veți fi plasat(ă) în arest preventiv.

Dacă vi se acordă alternative la arestul preventiv, instanța vă poate impune obligații sau restricții rezonabile (cum ar fi interzicerea părăsirii țării sau a unei anumite zone, interdicția de a vă întâlni cu anumite persoane, de a conduce un vehicul etc.).

Ordinul european de supraveghere judiciară are ca scop consolidarea protecției publicului larg, permițându-vă, ca persoană rezidentă într-un stat membru, dar supusă procedurilor penale într-un al doilea stat membru, să fiți supravegheat(ă) de autoritățile din statul în care sunteți rezident(ă), în așteptarea procesului.

Acesta reprezintă o alternativă la arestare prin care măsurile de supraveghere sunt monitorizate de statul membru de reședință. În cazul încălcării acestor măsuri, statul membru returnează persoana respectivă statului membru de origine.

Cu toate că această decizie acoperă toate infracțiunile și nu se limitează la anumite tipuri de infracțiuni sau grade de gravitate ale infracțiunilor, măsurile de supraveghere ar trebui aplicate în general în cazul infracțiunilor mai puțin grave.

■ Ultima actualizare: 21/11/2024

Versiunea în limba națională a acestei pagini este gestionată de statul membru respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Comisia Europeană declină orice responsabilitate privind informațiile sau datele conținute sau la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.